

STORTINGET

Innst. 548 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 181 S (2020–2021)

Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2021/523 om opprettelse av programmet InvestEU (2021–2027)

Til Stortinget

Sammendrag

Bakgrunn

Utenriksdepartementet ber i proposisjonen om Stortingets samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2021/523 om opprettelse av programmet InvestEU (2021–2027).

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2021/523 av 24. mars 2021 om opprettelse av programmet InvestEU (2021–2027), regulerer EUs program for å utløse samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i nyskapende og bærekraftig næringsliv. InvestEU er en sentral del av EUs programsamarbeid for årene 2021–2027. InvestEU avløser låne-, garanti- og egenkapitalvirkemidler fra 13 tidligere program, herunder de tidligere programmene Horisont 2020, COSME og Det europeiske fondet for strategiske investeringer (EFSI).

Regjeringen legger opp til en bred deltakelse i EUs programsamarbeid fremover, dette inkluderer deltakelse i Horisont Europa, EU4Health, Digital Europe, Det europeiske forsvarsfond, Romprogrammet og COSME. De finansielle virkemidlene i disse programmene vil primært bestå av tilskudd, mens InvestEU vil inneholde låne-, garanti- og egenkapitalvirkemidlene knyttet til

satsingene. I tillegg er virkemidler fra InvestEU relevant for både nasjonale satsinger og satsinger på europeisk nivå, som europeiske satsinger for innovasjons- og industrisamarbeid (IPCEI), Innovasjonsfondet knyttet til EUs klimavotesystem og utvikling og trygging av verdikjeder for å sikre tilgang til innsatsfaktorer og varer på det europeiske markedet.

EØS-avtalen sikrer Norge en anledning til å delta i de ulike finansielle virkemidlene i InvestEU på like vilkår som medlemsstatene. Innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen vil gi Norge rettigheter til å delta i virkemidlene under InvestEU, gitt at Norge oppfyller de tilhørende forpliktelsene. Forordningen åpner for at Norge kan velge hvilke virkemidler norske aktører skal ha tilgang til. Den endelige utformingen av virkemidlene og dermed også hvilke økonomiske forpliktelser en norsk deltakelse vil innebære, er ikke endelig klar fra EUs side. Det er ventet at dette vil bli avklart sommeren 2021 med gjennomføring av virkemidlene fra slutten av 2021 eller tidlig i 2022.

Forordningen vil bli innlemmet i EØS-avtalens protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter.

En innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen vil i seg selv ikke innebære økonomiske forpliktelser for Norge. Nærmere forslag til hvilke virkemidler Norge skal delta i og budsjettmessige konsekvenser av dette, vil bli fremmet for Stortinget i tilknytning til statsbudsjettet.

Selv om Norge i utgangspunktet ikke binder seg til konkrete økonomiske forpliktelser ved deltakelse i programmet InvestEU (2021–2027), innebærer deltakelse i virkemidlene under InvestEU økonomiske konsekvenser. Stortingets samtykke til deltakelse i EØS-komiteens

beslutning er derfor nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 andre ledd.

For at Norge skal kunne delta i programmet fra oppstart, legges det opp til å innhente Stortingets samtykke før det er truffet beslutning i EØS-komiteen. EØS-komiteens beslutning ventes juni/juli 2021. Det ventes ingen vesentlige endringer i utkastet til EØS-komiteebeslutning. Dersom det likevel skulle bli vesentlige endringer, vil saken bli fremlagt for Stortinget på nytt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Charster Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til proposisjonen.

Komiteen viser til at regjeringen med denne proposisjonen ønsker Stortingets tilslutning til at Norge skal delta i InvestEU i perioden 2021 til 2027.

Komiteen viser til at programmet vil gi norsk næringsliv tilgang til lån, garantier og egenkapital fra blant andre Den europeiske investeringsbanken og Det europeiske investeringsfondet.

Komiteen viser til at EU siden 2010 har lansert en rekke strategier og programmer for å utvikle det indre markedet og for å stimulere til bærekraftig og inkluderende vekst. Komiteen viser til at InvestEU er et nytt program som samler og videreutvikler finansieringsvirkemidler som lån, garantier og egenkapitalinvesteringer knyttet til disse strategiene. Dette er virkemidler som tidligere har vært organisert innenfor de enkelte rammeprogrammene og strategiene. Samlingen under InvestEU skal utnytte og styrke synergier mellom strategiene gjennom å stimulere til investeringer og tilgang på finansiering.

Komiteen viser til at det i proposisjonen opplyses at InvestEU kan gi viktig tilgang til en rekke virkemidler i en størrelsesorden vi ikke tilbyr her hjemme. Det er en sentral del av innsatsen for Europas grønne giv, styrkingen av kapitalmarkedet i tidlige faser og utvikling av industrien i Europa. Komiteen merker seg at EUs ambisjon er å utløse offentlige og private investeringer for 372 mrd. euro. Programmet står helt sentralt i EUs møte med det grønne skiftet, helse, digitalisering og sikring av sentrale verdikjeder i Europa.

Komiteen viser til at InvestEU skal bidra til strategiske satsinger i EU og å finansiere prosjekter knyttet til IPCEI-er, som er partnerskap mellom land hvor reglene for statsstøtte gir rom for særskilte tiltak. Komiteen viser til at Norge så langt er med i en IPCEI for hydrogen.

Komiteen viser til at gjennom EØS-avtalen sikres Norge en mulighet til å delta i virkemidlene under InvestEU, på like vilkår som medlemsstatene. Komiteen merker seg at den endelige utformingen av virkemidlene, og dermed også hvilke økonomiske forpliktelser en norsk deltakelse vil innebære, ikke er endelig klar fra EUs side. Det er ventet at dette vil bli avklart sommeren 2021 med implementering av virkemidlene fra slutten av 2021 eller tidlig i 2022.

Komiteen viser til at siden norsk deltakelse i programmet reelt sett innebærer økonomiske forpliktelser over flere år, må Stortinget gi sitt samtykke til deltakelse i avgjørelsen i EØS-komiteen, jf. Grunnloven § 26 annet ledd. Komiteen viser videre til at for å bidra til en rask avgjørelse og for å gjøre det mulig for EØS/EFTA-statene å ta del i programmet så tidlig som mulig, foreslås det i proposisjonen at Stortinget gir sitt samtykke før avgjørelsen fattes i EØS-komiteen. Komiteen merker seg at det er forventet avgjørelse i EØS-komiteen i juni/juli 2021.

Komiteen viser til at hvilke virkemidler Norge skal delta i, og budsjettmessige konsekvenser av dette, vil bli fremmet for Stortinget i tilknytning til statsbudsjettet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at denne saken kommer til behandling i Stortinget før den er behandlet av EØS-komiteen. Dette gjelder en rekke EØS-saker fremmet i stortingssesjonen 2020–2021. Disse medlemmer mener sakene bør være ferdigbehandlet i EØS-komiteen før de foreligger Stortinget.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Prop. 181 S (2020–2021) sendes tilbake til regjeringen.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at etter et år med pandemi er det viktigere enn noen gang at man kommer med tiltak som skal gi insentiver til ny og grønn vekst. InvestEU er kommisjonens viktigste instrument for å utløse penger til Europas grønne giv og gjenreising etter pandemien og for å nå EUs klimamål. InvestEU forventes å mobilisere mer enn 372 mrd. euro i privat og offentlig finansiering til prosjekter som trenger en kickstart, og som ikke klarer å hente penger på egen hånd. Hvilke økonomiske forpliktelser en norsk deltakelse vil innebære, er ikke endelig klart fra EUs side. Disse medlemmer mener det er viktig for gjen-

reisingen av næringslivet vårt at dette blir behandlet av Stortinget i vår, og norsk deltakelse vil nok kunne bli en stor utløsende faktor for å skape nye grønne arbeidsplasser i Norge.

Disse medlemmer viser til at regjeringen nå fremover skal vurdere nøyaktig hvilke deler av programmet Norge vil delta i, for å sikre at norske bedrifter kan konkurrere om disse pengene. Disse medlemmer påpeker at det dermed vil være svært uheldig hvis Stortinget ikke følger opp denne saken nå i vår. Disse medlemmer mener dette er noe næringslivet vårt trenger for å skape nye arbeidsplasser etter pandemien.

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Næringskomiteen sendte 11. mai 2021 utkast til innstillingen til utenriks- og forsvarskomiteen og ba om en uttalelse.

Utenriks- og forsvarskomiteen uttalte i brev 20. mai 2021 følgende:

«Utenriks- og forsvarskomiteen viser til næringskomiteens utkast til innstilling datert 11. mai til Prop. 181 S (2020-2021) Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2021/523 om opprettelse av programmet InvestEU (2021-2027).

Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer viser til sine respektive partiers merknader i næringskomiteens utkast til innstilling til Prop. 181 S (2020–2021) og har for øvrig ingen merknader.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Prop. 181 S (2020–2021) sendes tilbake til regjeringen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 2021/523 om opprettelse av programmet InvestEU (2021–2027).

Oslo, i næringskomiteen, den 25. mai 2021

Geir Pollestad

leder

Margunn Ebbesen

ordfører

